

PATVIRTINTA

Joniškio rajono savivaldybės tarybos

2025 m. vasario 13 d. sprendimu Nr. T-31

Joniškio r. savivaldybės 2023 metų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaita

2024

TURINYS

ĮVADAS.....	3
I. JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS DEMOGRAFINĖ IR SOCIOEKONOMINĖ SITUACIJA	4
1.1. Demografinė situacija.....	4
1.2. Socioekonominė situacija.....	4
II. JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ SVEIKATA	5
2.1. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė.....	5
2.2. Gyventojų mirtingumas	5
2.3. Gyventojų ligotumas	7
III. JONIŠKIO RAJONO SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS	9
IV. JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ	14
4.1. Sergamumas tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyv.	14
4.2. Sergamumas ŽIV ir LPL	15
4.3. Mirtingumas nuo išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyv.....	17
IŠVADOS.....	18
REKOMENDACIJOS.....	18

IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Joniškio r. savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai siejami su įgyvendinamais Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslais ir jų uždaviniais.

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Ataskaitoje pateikti pagrindiniai savivaldybės gyventojų sveikatą atspindintys rodikliai, jų dinamiką bei pateiktos rekomendacijos ir prioritetinės kryptys savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms.

Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2023 m. ataskaitoje pateikiamas 51 rodiklis iš savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos sąrašo.

Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Valstybės duomenų agentūros Oficialiosios statistikos portalo duomenimis – <https://osp.stat.gov.lt/>;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema – <https://sveikstat.hi.lt/>;
- Higienos instituto Sveikatos statistikos duomenų portalo duomenimis – stat.hi.lt;
- Higienos instituto Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registro duomenimis.

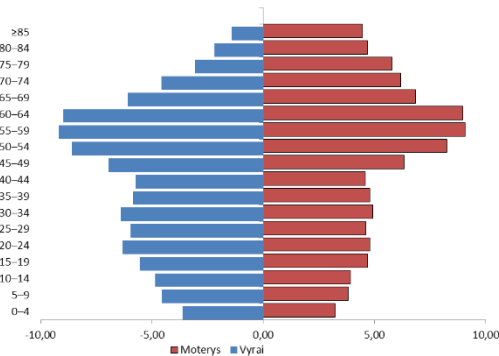
Atkreipiame dėmesį, kad viešai tiekiamo geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumo vartotojams (proc.) rodiklių duomenis teikia Joniškio r. savivaldybės įstaiga – UAB „Joniškio vandenys“, todėl ataskaitoje šie duomenys nėra lyginami su kitų savivaldybių duomenimis.

Rengiant šią ataskaitą vadovautasi Higienos instituto parengtomis savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitų rašymo metodinėmis rekomendacijomis.

I. JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS DEMOGRAFINĖ IR SOCIOEKONOMINĖ SITUACIJA

1.1. Demografinė situacija.

Joniškio rajone stebima gyventojų mažėjimo ir senėjimo tendencija. 2023 m. Joniškio rajono vidutinis metinis nuolatinių gyventojų skaičius buvo 20 415, t. y. 305 gyventojais mažiau nei 2022 m., iš kurių vyrai sudarė 46,9 proc., moterys –53,1 proc. Vaikai iki 14 m. amžiaus sudarė 11,8 proc. visų rajono gyventojų, vidutinis metinis 15–64 m. gyventojų skaičius siekė 64,7 proc., 65 metų amžiaus ir vyresnių gyventojų dalis sudarė 23,4 proc.

1 lentelė. Demografiniai veiksniai Joniškio r.

	2022 m.	2023 m.
Gyventojų skaičius	20 720	20 415
Vyresnių kaip 65 metų gyventojų dalis (proc.)	22,9	23,4
Gimstamumo rodiklis 1000 gyv.	7,0	6,4
Mirtingumo rodiklis 1000 gyv.	20,6	15,9

1 pav. Joniškio r. savivaldybės demografinis medis 2023 m., proc.

Šaltinis: Valstybės duomenų agentūros Oficialiosios statistikos portalas.

2001–2023 m. gimstamumas rajone sumažėjo 44,9 procento. Valstybės duomenų agentūros duomenimis, 2023 m. rajone gimė 131 kūdikis (2022 m. – 146), t. y. 10,3 proc. mažiau negu 2022 m. 2023 m. Joniškio rajone 1 tūkst. gyventojų teko 6,4 gimusio (2022 m. – 7,0/1 000 gyv.).

Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registro duomenimis, Joniškio rajone 2023 m. mirė 325 asmenys, t. y. 101 asmeniu (arba 23,7 proc.) mažiau negu 2022 metais. 2023 m. 1 tūkst. gyventojų teko 15,9 mirusiojo (2022 m. – 20,6/1000 gyv.). 78,8 proc. mirusiųjų sudarė 65 m. ir vyresni asmenys. Standartizuotas vyrų mirtingumo rodiklis 1,7 karto viršijo moterų, kaimo gyventojų standartizuotas mirtingumo rodiklis 1,5 karto viršijo miesto.

Joniškio rajone, kaip ir Lietuvoje, nuo 1994 metų natūralus gyventojų prieaugis yra neigiamas. 2023 m. natūralios gyventojų kaitos rodiklis 1 tūkst. gyventojų siekė –15,9 gyv. (–194 asmenys).

1.2. Socioekonominė situacija.

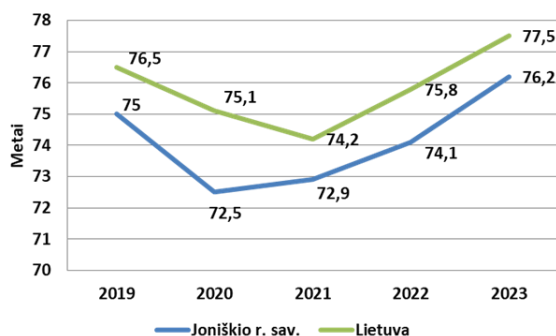
2023 m. ilgalaikio nedarbo lygis Joniškio rajone buvo geresnis už Lietuvos vidurkį ir siekė 1,0 proc. nuo darbo jėgos. Ilgalaikių bedarbių per vienerius metus sumažėjo 2,2 karto, nuo 293 iki 130 asmenų. Rajone 2023 m., palyginti su 2022 m., išaugo socialinės pašalpos gavėjų skaičius nuo 883 asmenų iki 994. Kasmet didėja mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius. 2023 m. nemokamą maitinimą gavo 1047 mokiniai, 2022 m. – 1013 mokinių. Tačiau sumažėjo mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius nuo 76 iki 57 mokinių.

II. JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ SVEIKATA

2.1. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė

Joniškio rajono gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė padidėjo ir viršijo anksčiau buvusi lygi.

2023 m. Joniškio r. gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė pailgėjo iki 76,2 metų ir viršijo ikipandeminį lygį (2022 m. – 74,1 m.), tačiau išliko trumpesnė nei šalies vidurkis – 77,5 m. (2 pav.).

2 pav. Vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės dinamika Joniškio rajone ir Lietuvoje 2019–2023 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

2.2. Gyventojų mirtingumas

Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų sumažėjo, nors jos tebėra pagrindinė Joniškio rajono gyventojų mirties priežastis.

2023 m. trys pagrindinės mirties priežastys – kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys – sudarė 78,5 proc. visų mirčių (2019 m. – 85,4 proc.). Nuo kraujotakos sistemos ligų mirė daugiau nei pusė (53,2 proc.), nuo piktybinių navikų – 18,2 proc., nuo išorinių mirties priežasčių – 7,1 proc. visų mirusiųjų.

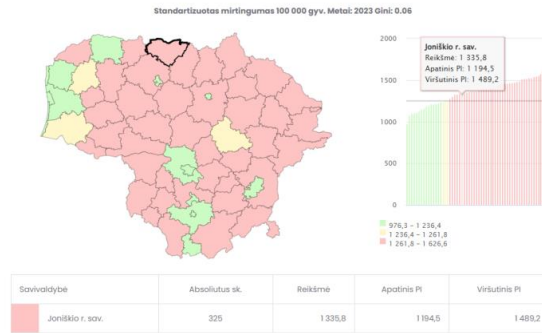
Nuo kraujotakos sistemos ligų mirė 173 asmenys, didžiausią dalį sudarė asmenys, mirę nuo išeminės širdies ligos (73,4 proc.) bei miokardo infarkto (11,6 proc.). Didžioji dalis (91,3 proc.) mirusiųjų nuo kraujotakos sistemos ligų buvo 65 metų ir vyresnio amžiaus asmenys.

Nuo piktybinių navikų mirė 59 asmenys. Iš jų daugiausia mirė nuo trachėjos, bronchų ir plaučių vėžio – 9 asmenys (arba 15,3 proc. visų mirusių nuo piktybinių navikų), 6 (10,2 proc.) – nuo krūties, 4 (6,8 proc.) – nuo priešinės liaukos vėžio.

Joniškio rajono gyventojų mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis 2023 m. išaugo lyginant su 2022 m. ir siekė 112,7 atvejus, tenkančius 100 000 gyventojų.

2023 m., palyginus su 2021 m., mirtingumas nuo COVID-19 sumažėjo 7,4 karto. 2023 m. nuo COVID-19 mirė 7 asmenys (2,2 proc. visų mirusiųjų). Visi mirusieji nuo COVID-19 buvo 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenys, 2021 m. to paties amžiaus mirusieji sudarė 73,1 proc.

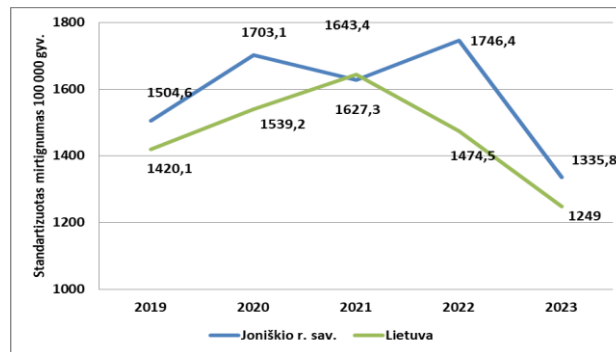
2023 m. Joniškio r. gyventojų standartizuotas mirtingumo rodiklis buvo nežymiai didesnis už šalies vidurkį, tačiau vis dar priskiriamas vienai iš blogiausių rodiklių turinčių savivaldybių grupei (3 pav.).

3 pav. Standartizuoto mirtingumo 100 000 gyventojų kartograma 2023 m.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

2023 m. Joniškio rajono standartizuotas vyrų mirtingumo rodiklis buvo 1,7 karto didesnis už moterų (vyrų – 1781 atvejų/100 000 gyv., moterų – 1029,6/100 000 gyv.). Kaimo gyventojų standartizuotas mirtingumas buvo 1,5 karto didesnis nei miesto, atitinkamai 1610,4 ir 1061,8 atvejų, tenkančių 100 000 gyventojų.

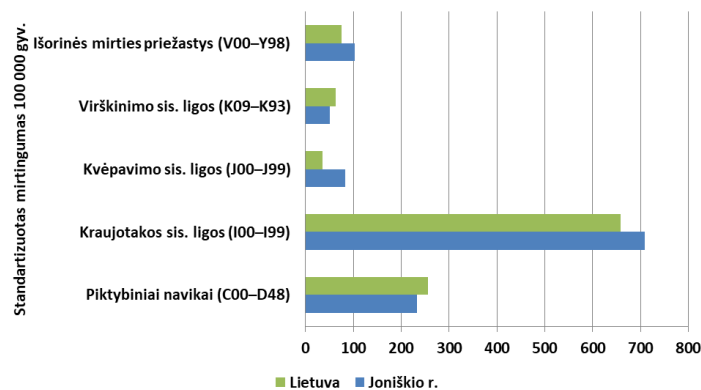
Analizuojant Joniškio r. gyventojų standartizuotą mirtingumą matyti, kad rodiklis 2023 metais sumažėjo 23,5 proc. palyginti su 2022 m., tačiau vis tiek išliko didesnis už Lietuvos vidurkį (4 pav.).

4 pav. Standartizuoto mirtingumo Joniškio rajone ir Lietuvoje tendencijos 2019–2023 m. (100 000 gyv.)

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

2023 m. Joniškio rajono gyventojų standartizuoto mirtingumo rodikliai nuo virškinimo sistemos ligų ir piktybinių navikų buvo mažesni nei Lietuvos vidurkis, o nuo išorinių mirties priežasčių, kvėpavimo ir kraujotakos sistemos ligų – didesni (5 pav.).

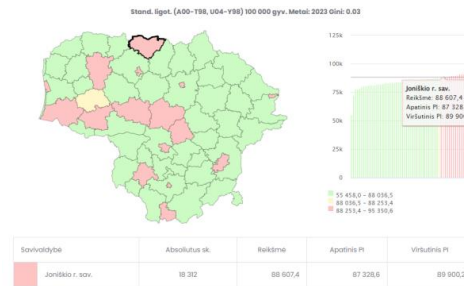

5 pav. Standartizuotas mirtingumas pagal ligų grupes Lietuvoje ir Joniškio rajone 2023 m., 100 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

2.3. Gyventojų ligotumas

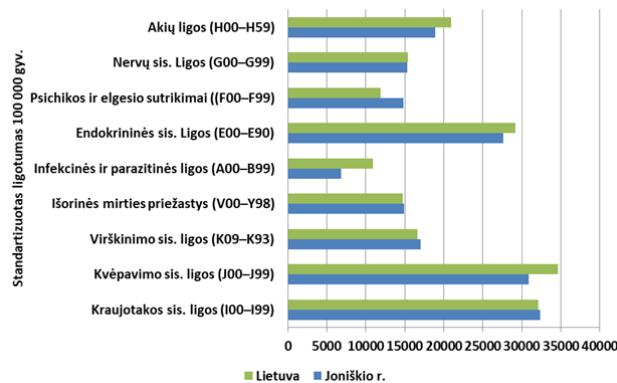
2023 m. Joniškio r. gyventojų standartizuotas ligotumas buvo nežymiai didesnis nei šalies vidurkis, tačiau vis dar priklausė vienai iš blogiausių rodiklių turinčių savivaldybių grupei (6 pav.).

6 pav. Standartizuoto ligotumo 100 000 gyventojų kartograma 2023 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

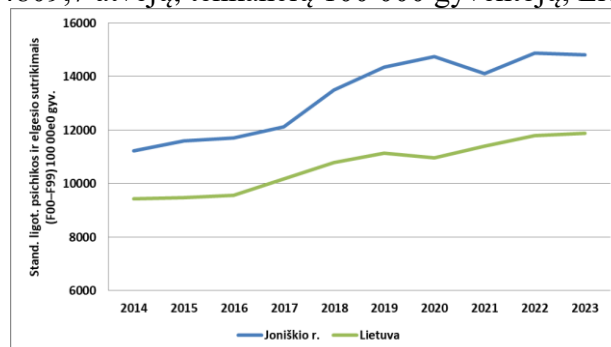
2023 m. Joniškio rajono gyventojų standartizuoto ligotumo rodikliai pagal labiausiai paplitusias ligų grupes buvo mažesni arba artimi šalies vidurkiui, išskyrus psichikos ir elgesio sutrikimus (7 pav.). Gyventojų ligotumas kraujotakos ir virškinimo sistemos ligomis bei išorinės mirties priežastys buvo šiek tiek didesni už Lietuvos vidurkį. Ligtumas kvėpavimo, endokrininės sistemos, infekcinėmis ir parazitinėmis bei akių ligomis – mažesni.

7 pav. Standartizuotas ligotumas pagal ligų grupes Lietuvoje ir Joniškio rajone 2023 m., 100 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Labiausiai išsiskyrė rajono gyventojų standartizuotas ligotumas psichikos ir elgesio sutrikimais. Vertinant 10 metų standartizuoto ligotumo psichikos ir elgesio sutrikimais dinamiką, stebima didėjimo tendencija (8 pav.). 2023 m. Joniškio rajono gyventojų ligotumas šiomis ligomis buvo 19,8 proc. didesnis už šalies vidurkį. Joniškio rajono standartizuoto ligotumo psichikos ir elgesio sutrikimais rodiklis buvo 14809,7 atvejų, tenkančių 100 000 gyventojų, Lietuvoje – 11878,2.

8 pav. Standartizuoto ligotumo psichikos ir elgesio sutrikimais Lietuvoje ir Joniškio rajone tendencijos 2014–2023 m., 100 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Joniškio rajono gyventojų ligotumas psichikos ir elgesio sutrikimais kasmet didėja (nuo 106,24 asmenų, kuriems nustatytas bent vienas psichikos ir elgesio sutrikimas iš 1000 rajono gyventojų 2014 m. iki 161,69 asmenų, kuriems nustatytas bent vienas psichikos ir elgesio sutrikimas iš 1000 rajono gyventojų 2023 m.).

Moterų ligotumas (201,11 moterų, kurioms nustatytas bent vienas psichikos ir elgesio sutrikimas 1000 moterų 2023 m.) **šiais sutrikimais yra didesnis nei vyrų** (116,98 vyrų, kuriems nustatytas bent vienas psichikos ir elgesio sutrikimas / 1000 vyrų 2023 m.).

2023 m. miesto gyventojų ligotumas psichikos ir elgesio sutrikimais (176,69/1000 gyventojų) buvo didesnis nei kaimo (147,53/1000 gyv.).

Didžiausia dalis turinčių psichikos ir elgesio sutrikimų asmenų nustatyta 65 metų ir vyresnių asmenų amžiaus grupėje – jų rodiklis padidėjo nuo 195,72 asmenų, turinčių psichikos ir elgesio sutrikimų, tenkančių 1000 gyventojų 2014 m. iki 328,52 asmenų, turinčių psichikos ir elgesio sutrikimų 1000 gyventojų 2023 m.

Vaikų (0–17 m.) ligotumo psichikos ir elgesio sutrikimais rodikliai, sumažėję COVID-19 pandemijos metu, 2023 m. išaugo iki 1102,2/1000 gyv. ir pasiekė ikipandeminį lygį (2019 m. – 1102,3/1000 gyv.).

III. JONIŠKIO RAJONO SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės				
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.	
Strateginis tikslas										
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➔	76.2	76	74.4	0.98	77.5	71.1		80.5	
Išvengiamas mirtingumas, proc. – pagal jungtinį EBPO ir Eurostato sąrašą	➔	84.8	112	75.9	1.11	76.7	86.9		69.4	
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį										
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą										
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	⬆	44.1	9	25.7	2.25	19.6	74.0		0.0	
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	➔	37.5	9	24.0	1.99	18.8	71.2		0.0	
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	⬆	63.7	13	45.0	1.43	44.4	89.8		9.9	
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl.	⬇	36.2	57	44.7	0.66	55.2	192.6		30.1	
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	⬇	1.0	130	3.1	0.59	1.7	4.1		0.3	
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	⬆	-12.6	-257	-16.0	-1.26	10.0	-25.4		55.5	
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu										
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	➔	112.7	23	86.8	1.43	78.7	200.3		50.1	
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	➔	103.5	23	78.4	1.37	75.8	172.2		47.9	
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	⬆	477.9	1047	444.3	1.36	352.1	630.3		199.7	
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	➔	48.7	994	47.8	2.04	23.9	79.7		4.2	
Serg. tuberkuloze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	➔	49.0	10	33.7	2.27	21.6	84.4		0.0	
Sergamumas tuberkuloze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	49.0	10	33.7	1.99	24.6	98.5		0.0	
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką										
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą										
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	➔	0.0	0	0.8	0.00	0.9	2.9		0.0	
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	⬆	171.5	82	144.9	1.28	134.5	200.6		77.8	
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	⬇	105.2	135	103.2	1.60	65.7	116.7		46.6	

Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv.	↓	11.8	24	19.8	0.33	35.7	92.1		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	→	4.9	1	6.4	1.75	2.8	28.7		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	→	3.2	1	5.7	1.19	2.7	31.4		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	9.8	2	12.9	0.67	14.6	46.0		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↓	8.5	2	10.5	0.60	14.2	35.2		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↑	19.6	4	8.0	3.16	6.2	34.6		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↑	20.8	4	8.3	3.35	6.2	28.5		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↑	0.0	0	1.6	0.00	1.1	13.0		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↑	0.0	0	1.4	0.00	1.1	10.3		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↓	4.4	9	5.9	0.81	5.4	9.9		0.0
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↓	104.5	105	134.6	0.13	797.8	32935.2		20.0
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	-	91,40	-	-	-	-	-	-	-
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	-	77,74	-	-	-	-	-	-	-
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	4.9	1	3.2	1.40	3.5	14.3		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	4.4	1	3.1	1.26	3.5	17.2		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	9.8	2	16.1	0.45	21.8	78.5		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↓	13.5	2	16.7	0.66	20.5	70.3		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	→	132.6	20415	135.6	0.66	199.6	66.3		384.2
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	↓	117.3	20415	120.8	0.72	162.8	34.5		325.6
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	↑	63.7	13	53.0	0.77	82.5	417.9		0.0
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius									

Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	↑	26.2	33	30.7	0.69	37.8	6.6		62.1
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius									
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	23.5	476	24.5	1.12	20.9	43.8		9.9
IH dėl cukrinio diabeto sk. (18+ m.) 1 000 gyv.	↑	2.0	35	1.9	1.05	1.9	3.7		0.8
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk.	↓	2.7	105	3.3	1.59	1.7	1.2		7.7
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv.	↑	6.9	14	6.4	0.92	7.5	1.5		11.4
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	↑	9.8	199186	9.4	1.08	9.1	5.5		11.0
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	→	0.0	0	3.2	0.00	4.0	28.7		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys)	→	0.0	0	3.2	0.00	2.6	24.4		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv	↑	3.4	7	1.9	1.55	2.2	4.2		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	↓	0.0	0	2.4	0.00	2.8	40.0		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %	→	93.5	115	93.4	1.08	86.7	50.0		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %	→	98.4	126	96.6	1.09	89.9	72.0		100.0
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	↓	13.3	183	14.2	1.15	11.6	2.5		43.2
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	↑	19.0	258	19.2	0.80	23.8	4.8		33.5
Paauglių (15-17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	↓	0.0	0	2.2	0.00	1.4	14.6		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	↓	847.4	173	994.8	1.26	670.8	1235.6		383.1
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	↓	709.8	173	836.5	1.08	659.1	953.5		453.1
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	↓	289.0	59	295.7	1.07	271.1	450.4		195.0
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	↓	232.4	59	249.9	0.91	256.0	394.1		210.6

Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	↓	93.1	19	172.0	0.60	154.0	497.3		24.4
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv	↓	76.2	19	144.8	0.51	150.5	432.0		15.8
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	↑	74.0	151	84.9	0.78	95.0	174.8		35.9
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	↑	56.8	2061	48.7	0.95	59.7	27.0		76.5
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje	↑	66.5	3140	59.8	1.10	60.3	32.7		73.7
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje	↑	61.5	4864	58.4	1.09	56.5	33.8		67.7
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	↑	48.1	2336	56.0	1.12	42.8	19.5		58.8

9 pav. 2023 Jonišio r. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

*– duomenų šaltinis: UAB „Joniškio vandenys“

Atsižvelgiant į LSS išskeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis¹, matoma, kad:

1.1. Uždavinio „**sumažinti skurdo lygį ir nedarbą**“ rodikliai yra dvejopi: ilgalaikio nedarbo lygis ir mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokykloje, skaičius yra geresni už Lietuvos vidurkį, tačiau išsiskiria savižudybių ir bandymų žudytis skaičius.

1.2. Uždavinio „**sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu**“ rodikliai daugeliu atvejų yra blogesni už Lietuvos vidurkį.

2.1. Uždavinio „**kurti sveikas ir saugias darbo bei buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą**“ rodikliai artimi Lietuvos vidurkiui, tačiau išsiskiria traumų dėl nukritimų ir asmenų pirmą kartą pripažintų neįgaliais rodikliai.

2.2. Uždavinio „**kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį**“ rodikliai yra geresni, o mirtingumo nuo paskendimo rodiklis artimas Lietuvos vidurkiui.

2.3. Uždavinio „**mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių**“ rodikliai buvo geresni už Lietuvos vidurkį ir atspindi geriausią situaciją, išskyrus mirtingumo transporto įvykiuose rodiklį.

2.4. Uždavinio „**mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą**“ rodiklis, atspindintis į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekį, tenkantį 1 kv. km., atitinka Lietuvos vidurkį.

3.1. Uždavinio „**sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą**“ rodikliai daugeliu atvejų atitinka Lietuvos vidurkį, tačiau išsiskiria gyventojų skaičius, tenkantis vienai tabako ir alkoholio licencijai.

3.2. Uždavinio „**skatinti sveikos mitybos įpročius**“ rodiklis buvo artimas šalies vidurkiui.

4.1. Uždavinio „**užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais**“ rodikliai atitinka Lietuvos vidurkį.

4.2. Uždavinio „**plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą**“ rodikliai daugeliu atvejų yra geresni už Lietuvos vidurkį, tačiau išsiskiria didesnis sergamumas ŽIV ir LPL.

4.4. Uždavinio „**gerinti motinos ir vaiko sveikatą**“ rodikliai daugeliu atvejų yra geresni už Lietuvos vidurkį ir atspindi geriausią situaciją.

4.5. Uždavinio „**stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę**“ rodikliai yra geresni už šalies vidurkį, o mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų ir piktybinių navikų bei tikslinės populiacijos dalis 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje artimi Lietuvos vidurkiui.

Remiantis lentelėje (9 pav.) pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, jog:

1. 21 rodiklio reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalioji zona):

- a) mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 mokinių.;
- b) ilgalaikio nedarbo lygis, proc. nuo darbo jėgos;
- c) asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, skaičius 10 000 gyv.;
- d) mirtingumo nuo nukritimo (W00–W19) 100 000 gyv.;
- e) standartizuoto mirtingumo nuo nukritimo (W00–W19) 100 000 gyv.;
- f) pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių (V00–V09) 100 000 gyv.;
- g) pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00–V09) 100 000 gyv.;
- h) mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.;
- i) apsilankymų pas gydytojus skaičius 1 gyventojui;
- j) sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15–A19) (visi atvejai) / sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 100 000 gyv.;
- k) kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių;
- l) 2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, proc.;
- m) 1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielite, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), proc.;
- n) paauglių (15–17 m.) gimdymų sk. 1000 15–17 m. moterų;
- o) standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių (C00–C96) 100 000 gyv.;
- p) mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60–I69) 100 000 gyv.;
- q) standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60–I69) 100 000 gyv.;
- r) sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.;
- s) tikslinės populiacijos dalis, 3 metų bėgyje dalyvavusi gimdos kaklelio programoje;
- t) tikslinės populiacijos dalis, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žarnos vėžio programoje;
- k) tikslinės populiacijos dalis, dalyvavusi SKL programoje.

2. 15 rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (raudonoji zona):

- a) išvengiamas mirtingumas, proc. pagal jungtinės EBPO ir Eurostato sąrašą;
- b) savižudybių skaičius (X60–X84) 100 000 gyv.;
- c) standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo tyčinio savęs žalojimo (X60–X84) 100 000 gyv.;
- d) bandymų žudytis skaičius (X60–X64, X66–X84) 100 000 gyv.;
- e) mirtingumas nuo išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyv.;
- f) mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 moksl.;
- g) socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.;
- h) sergamumas tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyv. / sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15–A19) 100 000 gyv.;
- i) traumų dėl nukritimų (W00–W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.;
- j) asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.;
- k) mirtingumas transporto įvykiuose (V00–V99) 100 000 gyv.;
- l) standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00–V99) 100 000 gyv.;
- m) gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais;
- n) gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais;
- o) sergamumas ŽIV ir LPL (B20–B24, Z21, A50–A54, A56) 10 000 gyv.

Kiti rodikliai patenka į Lietuvos vidurkį atitinkančią grupę (geltonoji zona).

IV. JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

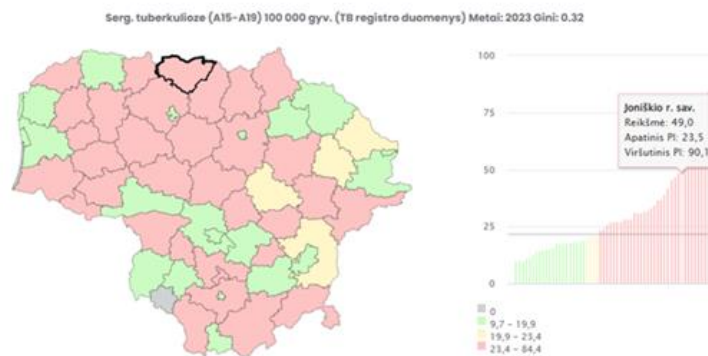
Prioritetinės Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos problemos buvo pasirinktos atsižvelgiant į savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu bei rodiklių kitimo tendencijas. Remiantis šiais rodikliai išsamesnei analizei pasirinktos šios visuomenės sveikatos problemos:

- **sergamumas tuberkulioze** (A15–A19) 100 000 gyv., nes rodiklis 2,27 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis;
- **sergamumas ŽIV ir LPL** (B20–B24, Z21, A50–A54, A56) 10 000 gyv., nes rodiklis 1,55 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis;
- **mirtingumas nuo išorinių priežasčių** (V00–Y98) 100 000 gyv., nes rodiklis 1,43 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis.

4.1. Sergamumas tuberkulioze (A15–A19) 100 000 gyv.

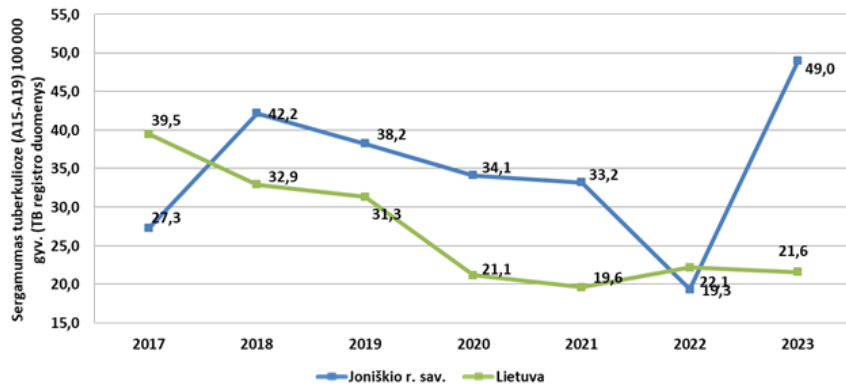
Tuberkuliozė – visuomenei pavojinga infekcinė liga, kurią sukelia tuberkuliozės mikobakterijos. Užkrečiama yra tik kvėpavimo takų (atvira plaučių ar gerklų) tuberkuliozė. XXI amžiaus pradžioje tuberkuliozė išlieka viena dažniausių ir didžiausių mirštamumą sukeliančių infekcijų pasaulyje. Nepaisant naujų tuberkuliozės atvejų Lietuvoje mažėjimo, tuberkuliozė išlieka aktualia sveikatos problema. Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, šalyje sergamumas tuberkulioze tolygiai mažėja 8,7 proc. – per pastaruosius septynerius metus (2017–2023 m.) sumažėjo nuo 39,5 atvejo 100 tūkst. gyventojų 2017 m. iki 21,6 atvejo 100 tūkst. gyventojų 2023 m. Didžiausias sergamumas tuberkulioze 2023 metais buvo stebimas Šiaulių apskrityje. Didesni sergamumo tuberkulioze rodikliai nei Joniškio rajone registruoti Kelmės ir Radviliškio rajonuose.

2023 m. Joniškio rajono gyventojų sergamumo tuberkulioze rodiklis, palyginti su 2022 m., padidėjo 2,5 karto ir 2,27 karto buvo didesnis už Lietuvos vidurkį. Pagal šį rodiklį Joniškio rajonas pateko į blogiausių rodiklių turinčių savivaldybių grupę (10 pav.).

10 pav. Užregistruotų naujų tuberkuliozės atvejų 100 000 gyventojų kartograma 2023 m.
Šaltinis Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Joniškio rajone 2023 m. užregistruota 10 naujų tuberkuliozės atvejų, arba 49 atvejai 100 tūkst. gyventojų, 2022 m. – 4 nauji atvejai (sergamumo rodiklis 19,3 atvejų 100 tūkst. gyventojų) (11 pav.).

11 pav. Sergamumo tuberkulioze tendencijos Joniškio rajone ir Lietuvoje 2017–2023 m. (100 000 gyv.).

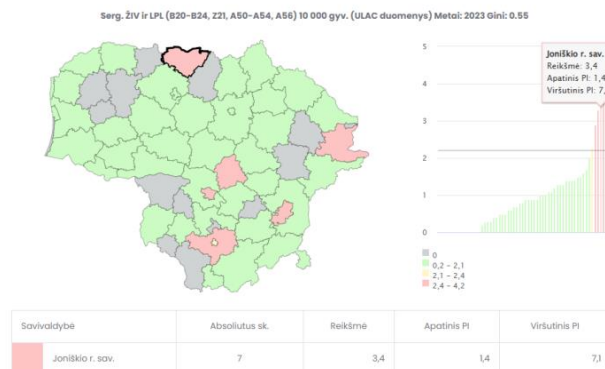
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Iš viso 2023 m. Joniškio rajone tuberkulioze (A15-A19) sirgo 29 asmenys. Analizuojant sergančius asmenis pagal lytį nustatyta, kad tuberkuliozė 2,2 karto dažniau diagnozuota vyrams nei moterims – atitinkamai 20 (69,0 proc.) ir 9 (31 proc.) atvejai. 79,3 proc. visų sergančių tuberkulioze buvo kaimo gyventojai, 20,7 proc. – miesto. Tuberkulioze sirgo 2 vaikai (0-17 m.), 24 darbingo amžiaus (18–64 m.) ir 3 pensinio amžiaus asmenys (65+ m.).

Svarbu paminėti sergamumą vaistams atsparia tuberkulioze, nes ją gydyti yra daug sudėtingiau. Lietuvoje 2023 m., palyginti su 2022 m., sergamumo vaistams atsparia tuberkulioze rodiklis, tenkantis 100 tūkst. gyventojų, nežymiai sumažėjo nuo 2,9 atvejo iki 2,6. Joniškio rajone 2022–2023 m. sergančių vaistams atsparia tuberkuliozės forma registruota nebuvo.

4.2. Sergamumas ŽIV ir LPL

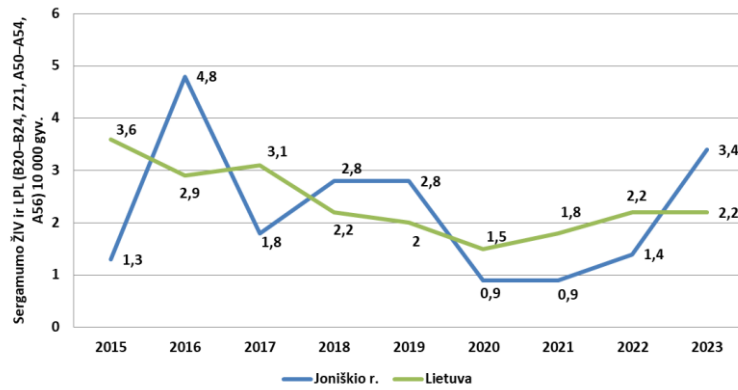
Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenimis, Joniškio rajone sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis svyruoja. Iš viso 2023 m. Joniškio rajone diagnozuoti 7 nauji susirgimai ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis, arba 3,4 atvejų 10 000 gyventojų (12 pav.). Sergamumo ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis rodiklis padidėjo 2,4 karto ir buvo didesnis už Lietuvos vidurkį. Joniškio rajonas, pagal sergamumo ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis rodiklį, patenka į blogiausių savivaldybių grupę kartu su Vilniaus miesto, Alytaus ir Ignalinos rajonais.

12 pav. Sergamumo ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis 10 000 gyv. kartograma, 2023 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

Joniškio rajone didžiausias sergamumo ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis rodiklis 10 tūkst. gyventojų užregistruotas 2016 m. – 4,8 atv. (11 naujų atvejų), žemiausias 2020–2021 m. – 0,9 atv. (po 2 naujus atvejus) (13 pav.)

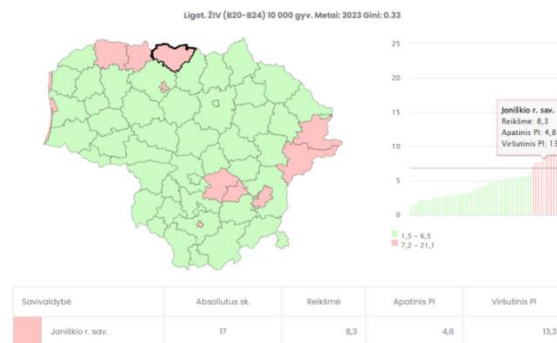

13 pav. Sergamumo ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis tendencijos Joniškio rajone ir Lietuvoje 2015–2023 m. (10 000 gyv.).

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

Iš viso 2023 metais rajone lytiškai plintančiomis ligomis sirgo 23 asmenys (11,3 atv./10 000 gyventojų), iš jų ŽIV – 17 asmenų (8,3/10 000 gyventojų), 1 sifiliu (0,5/10 000 gyv.), 3 chlamidioze (1,5/10 000 gyv.). 2023 m. 17 asmenų sirgo AIDS (8,3/10 000 gyv.), gonorėja sergančių asmenų registruota nebuvo.

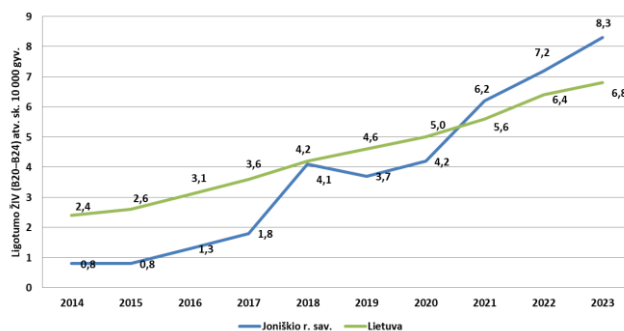
ŽIV infekuotų asmenų 2023 m., palyginti su 2022 m., padidėjo 1,2 karto – nuo 7,2 iki 8,3 atvejų 10 tūkst. gyventojų.

14 pav. Ligotumo ŽIV (B20–B24) 10 000 gyv. kartograma, 2023 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

Nuo 2014 m. stebima ligotumo ŽIV infekcija didėjimo tendencija (15 pav.). Joniškio rajone 2023 m. registruota 17 ŽIV infekuotų asmenų, t. y. dviem asmenimis (arba 11,8 proc.) daugiau nei negu 2022 metas. 47 proc. užsikrėtusiųjų ŽIV buvo vyrai, 53 proc. – moterys. Mieste gyvenantys ŽIV infekuotieji sudarė 64,7 proc. (11 asmenų), kaime – 35,3 proc. (6 asmenys). Visi ŽIV infekcijos nešiotojai buvo darbingo amžiaus asmenys (18–64 m.).

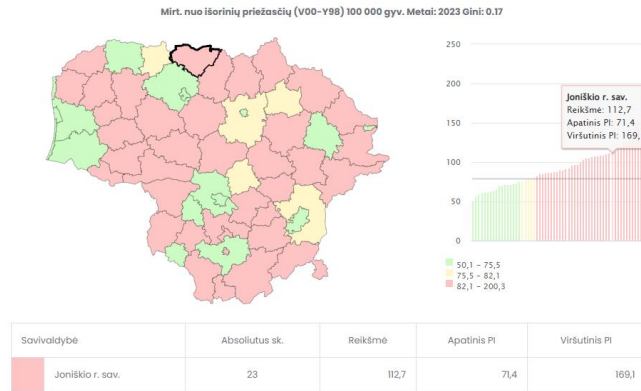
15 pav. Ligotumo ŽIV tendencijos Joniškio rajone ir Lietuvoje 2014–2023 m. (10 000 gyv.).

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

4.3. Mirtingumas nuo išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyv.

2023 m. Joniškio rajono gyventojų mirtingumo nuo išorinių mirties priežasčių rodiklis buvo 1,43 karto didesnis už Lietuvos vidurkį ir pateko į blogiausių rodiklių turinčių savivaldybių grupę (16 pav.). Joniškio rajone 2023 m. 23 asmenys mirė nuo išorinių mirties priežasčių ir tai sudarė 7,08 proc. visų mirusiųjų. Išorinės mirties priežastys užėmė trečią vietą po kraujotakos sistemos ligų ir piktybinių navikų.

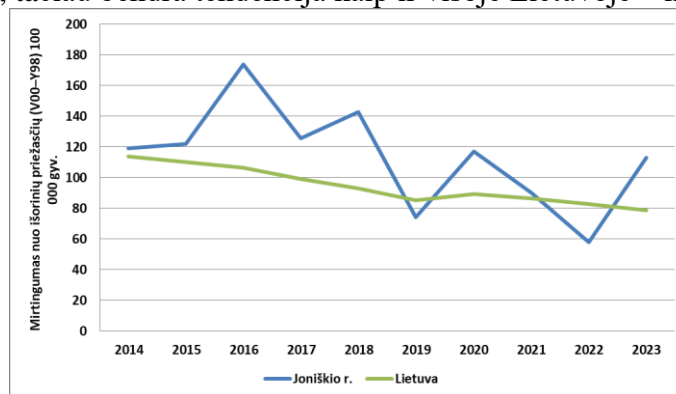

16 pav. Mirtingumo nuo išorinių priežasčių (V00–Y98) 100 000 gyventojų kartograma 2023 m.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Joniškio r. savivaldybėje standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo išorinių mirties priežasčių 2023 m. buvo 103,5/100 000 gyventojų, 2022 m. – 49,5/100 000 gyventojų, o Lietuvos vidurkis 2023 m. – 75,8/100 000 gyventojų. 2023 m. standartizuotas vyrų mirtingumo rodiklis nuo išorinių priežasčių Joniškio r. buvo 162,4/100 000 ir lyginant su moterų standartizuotu rodikliu (44,9/100 000) jis buvo 3,6 karto didesnis. Beveik trys ketvirtadaliai mirusiųjų nuo išorinių mirties priežasčių buvo vyrai (17).

Išorinių mirties priežasčių struktūra: daugiau nei trečdali (39,1 proc.) mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių sudaro tyčiniai susižalojimai, 17,4 proc. – mirtys transporto įvykių metu, 17,4 – mirtys nuo kitų priežasčių. 8,7 proc. mirties priežasčių sudarė nukritimai, dar 8,7 proc. – atvejai, dėl įvykio kai ketinimas nebuvo patikslintas.

Analizuojant Joniškio r. gyventojų mirtingumo nuo išorinių priežasčių tendencijas matyti, kad rodiklis yra svyruojantis, tačiau bendra tendencija kaip ir visoje Lietuvoje – mažėjanti. (17 pav.).

17 pav. Mirtingumo nuo išorinių priežasčių Joniškio rajone ir Lietuvoje tendencijos 2014–2023 m. (100 000 gyv.)

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

IŠVADOS

- 2023 m. 36,1 proc. Joniškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių reikšmių pateko į geriausių rodiklių grupę (2022 m. – 34 proc.), 26,2 proc. – į prasčiausių (2022 m. – 30 proc.). Likusiųjų 37,7 proc. visuomenės sveikatos rodiklių reikšmės atitiko šalies vidurkį.
- 2023 m. Joniškio rajono savivaldybėje stebima 50,8 proc. visuomenės sveikatos rodiklių gerėjimo ir 24,6 proc. – blogėjimo tendencija.
- 2023 m. 2,2 karto sumažėjo ilgalaikio nedarbo lygis, 25 proc. sumažėjo vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius (nuo 76 iki 57 vaikų), tačiau išaugo socialinės pašalpos gavėjų ir mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius.
- Padidėjo Joniškio rajono gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė.
- Joniškio rajone tuberkuliozės atvejų skaičius išaugo, o rodiklis gerokai viršijo šalies vidurkį.
- Vyrų sergamumas tuberkulioze Joniškio rajone yra daugiau nei dvigubai didesnis nei moterų.
- Tuberkuliozė daugiausia paplitusi kaimo vietovėse ir darbingo amžiaus žmonių grupėje.
- Vaistams atsparios tuberkuliozės atvejų Joniškio rajone per pastaruosius metus nebuvo nustatyta.
- 2023 m. Joniškio rajone sergamumo ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis rodiklis žymiai išaugo ir viršijo Lietuvos vidurkį.
- Nuo 2014 m. stebima Joniškio rajono gyventojų sergamumo ŽIV didėjimo tendencija.
- Išaugo mirtingumas dėl išorinių priežasčių, kurių didžiąsą dalį sudarė tyčiniai susižalojimai, po jų – transporto įvykiai ir kitos priežastys.
- Vyrų mirtingumo rodiklis nuo išorinių priežasčių buvo 3,6 karto didesnis nei moterų.

REKOMENDACIJOS

Sergamumo TB mažinimas:

- Vykdyti ankstyvą TB diagnostiką (profilaktinius krūtinės ląstos rentgeno tyrimus, tuberkulino mėginius rizikos grupių vaikams ir pan.), sistemingą kontaktų ir didelės rizikos grupių patikrinimą.
- Didinti visuomenės informuotumą tuberkuliozės profilaktikos ir valdymo klausimais.
- Ugdyti gyventojų sveikos gyvensenos įgūdžius, akcentuojant TB prevenciją.

Sergamumo ŽIV ir LPL mažinimas:

- Didinti glaudų institucijų bendradarbiavimą siekiant įtraukti bendruomenę ir nevyriausybinės organizacijas, kurių veikla ypač svarbi organizuojant intervencijas tarp rizikos grupių asmenų.
- Informuoti gyventojus apie ŽIV / AIDS ir lytiškai plintančių ligų sąsajas, galimas komplikacijas ir jų prevenciją bei patikros galimybes (įskaitant savikontrolės testus).
- Vykdyti visuomenės informavimą apie ŽIV / AIDS profilaktiką, mažinti stigmatizaciją ir ugdyti toleranciją.

Mirtingumo nuo išorinių priežasčių mažinimas:

- Stiprinti savižudybių prevencijos koordinavimą tikslingai planuojant ir vykdant savižudybių prevenciją savivaldybėje.
- Didinti informacijos sklaidą apie teikiamas psichikos sveikatos stiprinimo paslaugas.
- Vykdyti bazinius savižudybių prevencijos mokymus specialistams ir bendruomenei.
- Didinti gyventojų informuotumą apie eismo įvykių prevenciją, atkreipiant dėmesį į kiekvieno eismo dalyvio atsakingą elgesį kelyje.